

# EUROPA I AMÈRICA <sup>1</sup>

Lev Trotski

1926

---

versió catalana feta per Alejo Martínez – [alejomp@lycos.es](mailto:alejomp@lycos.es) – des de: <http://grup-germinal.org/?q=node/323>

---

## ELS DOS POLS DEL MOVIMENT OBRER

### EL TIPUS ACABAT DEL REFORMISME

Hi ha en el moviment obrer mundial contemporani dos pols que determinen, amb una claredat sense precedents, dues tendències essencials de la classe obrera del món sencer. Un, el pol revolucionari, es troba aquí, a Rússia; l'altre, el pol reformista, als Estats Units. El moviment obrer americà, en aquests darrers dos o tres anys, s'ha manifestat amb formes i mètodes d'un reformisme perfecte, és a dir, d'una política de compromisos amb la burgesia.

Hem vist la política de compromisos de classe en el passat; l'hem vist pels ulls de la història i pels nostres propis ulls. Abans de la guerra estimàvem, i era exacte, que el model més perfecte de l'oportunisme el subministrava Anglaterra, que havia produït el tipus acabat del tradeunionisme conservador. Avui, el tradeunionisme anglès de l'època clàssica, açò és, de la segona meitat del segle XIX, és a l'oportunisme americà actual el que l'artesà a la fàbrica americana. Existeix actualment als Estats Units un vast moviment de *Company Unions*, açò és, d'organitzacions que, contràriament a les *Trade-Unions*, agrupen, no sols els obrers, sinó els patrons, millor dit, els representants d'uns i d'altres. Dit d'una altra manera, el fenomen que es produïa en l'època de l'organització corporativista de la producció i que desaparegué després, ha revestit ara formes enterament noves al país on més poderós és el capital. Crec que fou Rockefeller l'iniciador d'aquest moviment abans de la guerra. Però només en aquests darrers temps, a partir de 1923, aquest moviment ha inclòs els més poderosos consorcis d'Amèrica del Nord. La Federació Americana del Treball, organització professional oficial de l'aristocràcia obrera, s'hi ha adherit amb certes reserves, aquest moviment significa el reconeixement complet i definitiu de la identitat d'interessos entre el treball i el capital, i, per tant, la negació de la necessitat d'organitzacions

---

<sup>1</sup> Discurs pronunciat per Trotski a Moscou en 1926.

independents, de classe, del proletariat, fins i tot per a la lluita per objectius immediats.

S'adverteix actualment als Estats Units un foment inusitat de Caixes d'Estalvi obreres i de societats d'assegurances obreres en què tenen seient, colze amb colze, els representants del treball i els del capital. Inútil dir que la idea que la gent es fa que els salaris americans asseguruen un alt benestar és summament exagerada; no obstant això, aqueixos salaris permeten a les capes obreres superiors fer economies. El capital recull aquestes economies per mediació dels bancs obrers i els col·loca a les empreses de la branca d'indústria en què els obrers estalvien part dels seus salaris. D'aquesta manera el capital augmenta els seus fons de circulació i, sobretot, interessa els obrers en el desenvolupament de la indústria.

La Federació Americana del Treball ha reconegut la necessitat d'introduir l'escala mòbil de salaris sobre la base d'una completa solidaritat d'interessos entre el treball i el capital. Els salaris han de variar d'acord amb la productivitat del treball i els beneficis. D'aquesta manera, la teoria de la solidaritat d'interessos entre el treball i el capital es veu reforçada pràcticament, i s'assoleix així una "igualtat" aparent en el gaudi de la renda nacional. Tals són les formes econòmiques essencials d'aquest nou moviment, que convé examinar atentament per tal de comprendre'l.

La Federació Americana del Treball, que tenia per cap a Gompers, al nom del qual està lligada, ha perdut en aquests darrers anys la major part dels seus membres. Avui únicament compta amb 2.800.000 afiliats, la qual cosa representa una proporció insignificant del proletariat americà, si es considera que la indústria, el comerç i l'agricultura dels Estats Units empren, almenys, a 25 milions d'assalariats. Però la Federació del Treball no té necessitat de més adherents. Com la seua doctrina oficial és que els problemes no es resolen amb la lluita de masses, sinó per una aliança entre el treball i el capital, idea que ha trobat en la *Company Unions* la seua expressió més elevada, les *Trade-Unions* poden i han de limitar-se a l'organització de les capes aristocràtiques de la classe obrera, les quals obren en nom de tota la classe.

La col·laboració no es limita al domini industrial i financer (Bancs, Societats d'assegurances). Es realitza de la mateixa manera i plenament en la política interior i internacional. La Federació del Treball i la *Company Unions*, amb les que està estretament lligada i en les que es recolza directament o indirecta, sostenen una lluita enèrgica contra el socialisme i, en general, contra les doctrines revolucionàries d'Europa, entre les quals col·loquen les de la II Internacional d'Amsterdam. La Federació del Treball ha fet una nova adaptació de la doctrina de Monroe: "Amèrica per als americans",

interpretant-la així: “Podem i volem instruir-vos, plebs europea, però no fiquen el nas en els nostres assumptes.” La Federació es fa ressò de la burgesia. Abans, aquesta última declarava: “Amèrica per als americans, Europa per als europeus.” Ara, la doctrina de Monroe significa la prohibició per als altres d’immiscir-se en els assumptes d’Amèrica, però no la prohibició per a Amèrica d’immiscir-se en els assumptes de les altres bandes del món. Amèrica per als americans, i Europa també!

La Federació Americana del Treball ha creat ara una Federació Panamericana, és a dir, una organització que s’estén també a Amèrica del Sud i obre el camí a l’imperialisme d’Amèrica del Nord vers l’Amèrica Llatina. La Borsa de Nova York no podia trobar millor arma política. Però açò significa també que la lluita dels pobles sud-americans contra l’imperialisme del Nord, que els oprimeix, serà al mateix temps la lluita contra la influència deletèria de la Federació Panamericana.

Com sabeu, l’organització creada per Gompers es troba fora de la Internacional d’Amsterdam, que és per a ella una organització de l’Europa decadent, una organització enverinada pels prejudicis revolucionaris. La Federació Americana segueix fora d’Amsterdam, com el capital Americà està fora de la Societat de Nacions. Però açò no l’impedeix al capital americà estirar els fils de la Societat de Nacions ni a la Federació Americana atreure a la burocràcia reaccionària de la Internacional d’Amsterdam. També aquí; s’observa un complet paral·lelisme entre el treball de Coolidge i el dels hereus de Gompers. La Federació Americana recolza el pla Dawes quan ho imposà el capital americà. Lluita per tot arreu a favor dels drets i pretensions de l’imperialisme americà, i per tant, abans que res i sobretot, contra les Repúbliques Soviètiques.

Es tracta d’un nou oportunisme de tipus més elevat, d’un oportunisme perfecte, orgànicament realitzat en organitzacions “interclasses”, en la *Company Unions*, en els Bancs de coalició i en les Societats d’assegurances, oportunisme que ha assolit de colp una amplitud americana. S’han creat grans empreses capitalistes que organitzen, com a resultat, comitès de fàbrica sobre bases paritàries amb els patrons, o bé sobre el tipus de les cambres baixa i alta, etc. El “conciliacionisme” ha estat “estandarditzat”, mecanitzat i posat en acció per grans empreses capitalistes. És un fenomen purament americà, una espècie d’oportunisme social per mitjà del qual es reforça automàticament l’esclavitud de la classe obrera.

## **LA POTÈNCIA ECONÒMICA DELS ESTATS UNITS, BASE DE L'OPORTUNISME**

Pot hom preguntar quina necessitat té d'açò el capital. La resposta sembla evident si es pren en consideració el poder actual del capital americà i els plans que pot proposar-se. Per al capital americà, Amèrica ja no és un camp d'acció tancat, és una fortalesa per a noves operacions en una escala formidable. La burgesia americana necessita assegurar la seua seguretat en aquesta fortalesa per mitjà de l'oportunisme en la seua forma més completa i acabada, a fi de poder desenvolupar-se amb major confiança a l'exterior.

¿Com és possible actualment realitzar aquest oportunisme "estandarditzat", després de la matança imperialista, en la que ha pres part Estats Units, quan els treballadors de tots els països disposen d'una considerable experiència? Per a respondre a aquesta pregunta cal tenir en compte el poder del capital americà, sense comparació possible en el passat.

El règim capitalista ha portat a terme múltiples experiències en diferents regions d'Europa i en distintes parts del món. Tota la història de la humanitat pot ésser considerada com un lligam de temptatives per a crear, refondre, millorar, elevar l'organització social del treball, que, patriarcal al principi, es basa després en l'esclavitud, després en la servitud i per fi en el capitalisme. És amb el règim capitalista amb què la història ha realitzat el nombre més gran d'experiències, abans que res i del mode més variat a Europa. Però la temptativa més àmplia i més acabada correspon a Amèrica del Nord.

Pense-hi hom: Amèrica fou descoberta a finals del segle XV, quan Europa ja tenia una llarga història. Durant els segles XVI, XVII i XVIII i gran part del segle XIX, Estats Units fou un món llunyà que es bastava a si mateix, un immens país aïllat que s'alimentava amb les molles de la civilització europea. Mentre, aquest país de possibilitats il·limitades es formava i desenvolupava. La naturalesa havia creat en Amèrica totes les condicions per a un poderós desenvolupament econòmic. Europa empentava dellà l'oceà, onada a onada, els elements més actius, millor temperats de la seua població, els elements més aptes per al desenvolupament de les forces productives. ¿Què eren els moviments revolucionaris europeus de caràcter religiós o polític? Eren la lluita dels elements avançats de la petita burgesia en primer lloc, dels obrers després, contra les supervivències del feudalisme i de la religió que impedièn el desenvolupament de les forces productives. Tot allò que Europa rebutjava, creuava l'oceà. La flor de les nacions europees, els elements més actius, que volien seguir el seu camí a tota costa, queien en un mitjà on no existia aqueix encants històric i en què regnava la naturalesa verge en la seua inexhaurible

opulència. Tal és la base del desenvolupament d'Amèrica, de la tècnica americana, de la riquesa americana.

A la naturalesa inescapable li mancava l'home. Allò més car als Estats Units era la mà d'obra. D'ací la mecanització del treball. El principi del treball en sèrie no és un principi a causa de l'atzar. Expressa la tendència a reemplaçar l'home per la màquina, a multiplicar la mà d'obra, a portar, traslladar, descendir i elevar automàticament. Tot açò ha d'ésser fet per una cadena sense fi, no per l'espina de l'home. Tal és el principi del treball en sèrie. On s'ha inventat l'elevador? A Amèrica, a fi de poder prescindir de l'home que transporta a coll un sac de blat. I els tubs de conducció? En Estats Units pot hom comptar 100.000 quilòmetres de tubs de conducció, és a dir, de transportadors per a cossos líquids. En fi, la cadena contínua que efectua els transports a l'interior de la fàbrica i el model superior dels quals és l'organització Ford, és coneguda de tots.

Amèrica no coneix gairebé l'aprenentatge; no es perd el temps en aprendre puix que la mà d'obra és cara; l'aprenentatge és substituït per una divisió del treball en parts ínfimes que no exigeixen o quasi no exigeixen aprenentatge. I qui reuneix totes les parts del procés del treball? La cadena sense fi, el transportador. És qui ensenya. En molt poc de temps, un jove camperol de l'Europa meridional, dels Balcans o d'Ucraïna, queda transformat en obrer industrial.

La fabricació en sèrie està lligada a la tècnica americana, com l'*estàndard*: és la producció en massa. Els productes i articles dedicats a les capes superiors, adaptats als gustos individuals, són força millor fabricats a Europa. Anglaterra subministra les teles fines. La bijuteria, els guants, la perfumeria, etc., procedeixen de França. Però quan es tracta d'una producció en massa destinada a un vast mercat, Amèrica supera de bon tros Europa. Heus aquí per que el socialisme europeu aprendrà la tècnica a l'escola americana.

Hoover, l'estadista americà més competent en el domini econòmic, realitza un gran treball a favor de l'"estandardització" dels productes fabricats. Ha conclòs ja diverses dotzenes de contractes amb els "trusts" més importants per a la producció d'articles "estandarditzats". Entre aquests articles s'hi troben els cotxes per a xiquets i els fèretres. De manera que l'americà neix en l'*estàndard* i mor en l'*estàndard*. (*Rialles i aplaudiments*) Ignore si és més còmode, però és un 40 % més barat.

La població americana, gràcies a la immigració, compta amb molts més (45 %) elements aptes per al treball que la població europea, abans que res perquè la relació entre les edats és distinta. En conseqüència, el coeficient de

productivitat de la nació és més elevat. A més, aquest coeficient augmenta a més en virtut del rendiment superior de cada obrer. Gràcies a la mecanització i a l'organització més racional del treball, a Amèrica el miner extrau dues vegades i mitja més carbó i mineral que en Alemanya. L'agricultor produeix dues vegades més que a Europa. Tals són els resultats d'aqueixa organització del treball.

Deia hom dels antics atenesos que eren homes lliures perquè els corresponien quatre esclaus a cadascun. A cada habitant dels Estats Units li'n toquen cinquanta, però esclaus mecànics. En altres termes, si es compten els motors mecànics, si es tradueixen els cavalls de vapor en força humana, veu hom que cada ciutadà americà té cinquanta esclaus mecànics. Açò no impedeix, per descomptat, que l'economia americana descanse en esclaus vius, és a dir, en proletaris assalariats.

La renda nacional dels Estats Units representa 60.000 milions de dòlars per any. L'estalvi anual, açò és, allò que queda després de saldar totes les despeses necessàries, s'eleva a 6 o 7.000 milions de dòlars. No parle més que dels Estats Units, D'allò que s'anomena així en els vells manuals escolars. En realitat, els Estats Units són molt més vasts i més rics. El Canadà, dit siga sense ofendre la Corona britànica, és una part integrant dels Estats Units. Si hom pren l'Anuari del Departament de Comerç dels Estats Units, hi podrà veure que el comerç amb el Canadà figura en el comerç interior i que al Canadà hom l'anomena discreta i quelcom evasivament prolongació septentrional dels Estats Units (*Rialles*), sense la benedicció de la Societat de Nacions, que, d'altra banda, no ha estat consultada, i amb raó, perquè no hi ha necessitat de registrar aqueixa declaració d'estat civil. (*Rialles, aplaudiments*) Les forces d'atracció i de repulsió actuen quasi automàticament: el capital anglès ocupa a penes el 10 % de la indústria canadenca; el capital americà ocupa més del terç, i aquesta proporció creix incessantment. Les importacions angleses en el Canadà són estimades en 160 milions de dòlars; les d'Amèrica, en uns 600 milions. Fa vint-i-cinc anys importava d'Anglaterra cinc vegades més que dels Estats Units. La majoria dels canadencs se senten americans, excepte (oh ironia!) la part francesa de la població, que se sent profundament anglesa. (*Rialles*) Austràlia pateix la mateixa evolució que el Canadà, però amb major lentitud. Austràlia es posarà de banda del país que la defensa amb la seua flota contra el Japó i cobre menys per aquest servei. En el concurs, els Estats Units obtindran la victòria en un esdevenidor proper. En tot cas, si sobrevingués una guerra entre els Estats Units i la Gran Bretanya, el Canadà, "Domini anglès", seria un dipòsit de material humà i d'abastiment per als Estats Units contra Anglaterra. És el secret de Putxineli.

Tal és, en els seus trets essencials, la potència material dels Estats Units. Aquesta potència és la que els permet aplicar l'antic mètode de la burgesia britànica: *engreixar l'aristocràcia obrera per a tenir sotmès sota tutela el proletariat*, mètode que han portat a un grau de perfecció amb què la burgesia britànica no s'hagués atrevit mai ni fins i tot a somiar.

### **ELS NOUS PAPERS D'AMÈRICA I D'EUROPA**

En aquests darrers anys, l'eix econòmic del món s'ha desplaçat considerablement. Les relacions entre els Estats Units i Europa s'han modificat radicalment. És el resultat de la guerra. Naturalment, aquesta evolució es preparava des de fa temps; hi havia símptomes que l'assenyalaven, però fa molt poc que ha arribat a ésser un fet consumat, i ara tractem d'adonar-nos d'aquest canvi formidable efectuat en l'economia humana i, per consegüent, en la cultura humana. Un escriptor alemany ha recordat al respecte les paraules de Goethe descrivint la impressió extraordinària que produí en els contemporanis la teoria de Copèrnic, segons la qual no és el sol qui gira en torn de la terra, sinó la terra al voltant del sol, com un planeta de mitjana magnitud. Eren nombroses les gents que no volien donar crèdit a aquesta teoria. El patriotisme geocèntric se sentia ferit. Igualment succeeix ara en allò que fa Amèrica. El burgès europeu no vol creure que queda relegat a segon terme, que els Estats Units són els amos del món capitalista.

Ja he assenyalat les causes naturals i històriques que han preparat aquest formidable desplaçament de les forces econòmiques del món. Però ha estat necessària la guerra per a elevar, de colp, Amèrica, rebaixar Europa i desplaçar bruscament l'eix del món. La guerra, que ha causat la ruïna i la decadència d'Europa, li ha costat a Amèrica uns 25.000 milions de dòlars. Si es considera que els Bancs americans tenen ara 60.000 milions de dòlars, Aqueixa suma de 25.000 milions és comparativament ben poca cosa.

A més, a Europa li han prestat 10.000 milions. Amb els interessos no pagats, aquests 10.000 milions han passat a ésser ja 12.000 milions, i Europa comença a pagar a Amèrica per la seua pròpia ruïna.

Tal és el mecanisme que ha permès a Estats Units elevar-se de sobte per damunt de totes les altres nacions i convertir-se en l'amo dels seus destins. Aquest país, la població del qual ascendeix a 115 milions d'habitants, disposa completament d'Europa, excepte, per descomptat, de l'URSS. El nostre torn no ha arribat i sabem que no arribarà. (*Aplaudiments*) Però, descomptat el nostre país, queden encara 345 milions d'europeus esclavitzats pels americans, és a dir, per una població tres vegades menor.

Els nous papers dels pobles estan determinats per la riquesa de cadascun d'ells. Les avaluacions de la riquesa dels diferents estats no són molt precises, però ens bastaran xifres aproximades. Prenguem Europa i els Estats Units tal com eren fa cinquanta anys, en el moment de la guerra francoalemanya. La fortuna dels Estats Units s'estimava llavors en 30 mil milions de dòlars, la d'Anglaterra en 40 mil milions, la de França en 33 mil, la d'Alemanya en 38 mil milions. Com hom veu, la diferència entre aqueixos quatre països no era gran. Cadascun d'ells posseïa de 30 mil a 40 mil milions, i, d'aquests quatre països més rics del món, els Estats Units eren el més pobre. Ara bé, quina és la situació actualment, mig segle després? Avui Alemanya és més pobre que en 1872 (36 mil milions); França és dues vegades més rica (68 mil milions); Anglaterra també (89 mil milions); quant a la fortuna dels Estats Units, aquesta s'eleva a 320 mil milions de dòlars. Així, doncs, dels països europeus que he citat, un ha tornat al seu antic nivell, altres dos han doblat la seua riquesa i els Estats Units ha passat a ésser onze vegades més ric. Heus aquí per què, gastant 15 mil milions per a la ruïna d'Europa, els Estats Units ha assolit completament el fi que es preposava.

Abans de la guerra, Amèrica era deutora d'Europa. Aquesta última constituïa, per dir-ho així, la principal fàbrica i el principal dipòsit de mercaderies del món. A més a més, gràcies sobretot a Anglaterra, era el gran banquer del món. Aquestes tres superioritats pertanyen actualment a Amèrica. Europa queda relegada a segon terme. La principal fàbrica, el principal dipòsit, el principal banc del món son els Estats Units.

L'or, com és notori, exerceix un cert paper en la societat capitalista. Lenin escrivia que en un règim socialista L'or seria empleat com a material per a la construcció de certs edificis públics. Però en règim els capitalista res hi ha més elevat que els soterranis d'un Banc replet d'or. Quina és, doncs, la reserva d'or d'Amèrica? Abans de la guerra era, si no m'enganye, de 1.900 milions; l'1 de gener de 1925 s'elevava a 4.500 milions de dòlars, o siga, el 50 per 100 de la reserva mundial; avui, aquesta proporció assoleix com a mínimum el 60 per 100.

Ara bé, ¿què era d'Europa mentre Amèrica concentrava a les seues mans el 60 per 100 de l'or del món? Declinava. S'havia llençat a la guerra perquè el capitalisme europeu es trobava oprimat dins els marcs dels Estats nacionals. El capital s'esforçava en eixamplar aquests marcs, per crear-se un camp d'acció ampli; el més actiu aleshores era el capital alemany, que s'havia proposat com a fi "organitzar Europa", destruir les seues barreres duaneres. ¿Però quin ha estat, el resultat de la guerra? El Tractat de Versalles ha creat a Europa 17 nous Estats i territoris si fa o no fa independents, 7 mil quilòmetres de noves



fronteres, barreres duaneres en proporció i, a cada banda d'aquestes noves fronteres, tropes. A Europa hi ha ara un milió de soldats més que abans de la guerra. Per a arribar a aquest resultat, Europa ha anihilat una massa formidable de valors materials i s'ha empobrit considerablement.

Més encara: per totes les seues desgràcies, per la seua ruïna econòmica, per les seues noves barreres duaneres que dificulten el comerç, per les seues noves fronteres i tropes noves, pel seu desmembrament, la seua ruïna, humiliació, per la guerra i la pau de Versalles, Europa ha de pagar als Estats Units els interessos dels seus deutes de guerra. Europa s'ha empobrit. La quantitat de matèries primeres que Europa elabora és un 10 per 100 inferior que era abans de la guerra. La influència d'Europa en l'economia mundial ha disminuït considerablement. L'única cosa estable en l'Europa actual és l'atur. Fet notable, en la seua recerca de mitjans de salvació, els economistes burgesos han exhumat dels arxius les teories més reaccionàries de l'època de l'acumulació primitiva: veuen en el malthusianisme i l'emigració els remeis eficaços contra l'atur. En l'època de la seua esplendor, el capitalisme triomfant no tenia necessitat d'aquestes teories. Però ara, atacat de caducitat, d'esclerosi, cau ideològicament en la infància y torna als vells mètodes empírics.

## **L'EXPANSIÓ IMPERIALISTA DELS ESTATS UNITS**

Donada la potència dels Estats Units i la feblesa d'Europa, és inevitable un nou repartiment de forces, d'esferes d'influència i de mercats mundials. Amèrica ha d'estendre's i Europa comprimir-se. Tal és la resultant dels processos fonamentals que s'efectuen al món capitalista. Els Estats Units s'endinsen per tots els camins i prenen l'ofensiva per tot arreu. Operen d'una manera estrictament "pacífica", és a dir, sense fer ús de la força armada, "sense efusió de sang", com deia la Santa Inquisició quan cremava vius els heretges; s'estenen pacíficament perquè els seus adversaris, tremolant les dents, retrocedeix pas a pas davant aquesta nova potència, sense arriscar-se a xocar-hi obertament. Tal és la base de la política "pacífica" dels Estats Units. El seu principal instrument el constitueix actualment el capital financer, amb una reserva d'or de 9.000 milions de rubles. És una força terrible, una força que escombra tot al seu pas arreu del món, i particularment en l'Europa devastada i empobrida. Concedir o negar emprèstits a tal o qual país d'Europa és, en molts casos, decidir la sort, no sols del partit en el poder, sinó també del règim burgès. Fins ara, els Estats Units han invertit 10.000 milions de dòlars en l'economia dels altres països. D'aquests 10.000 milions 2.000 han estat perdonats a Europa, afegint-se als precedentment subministrats per a la seua

devastació. Com sap hom, els crèdits es concedeixen per a la “restauració” d’Europa. Destrucció, després restauració: dues operacions que es completen, perquè els interessos de les sumes destinades tant a una com a l’altra aniran a la mateixa caixa. A més, els Estats Units han col·locat capitals en l’Amèrica Llatina, que, des del punt de vista econòmic, esdevé cada vegada més un Domini d’Amèrica del Nord. Després d’Amèrica del Sud, el país que més crèdits ha obtingut és el Canadà; segueix després Europa. Les altres parts del món han rebut molt menys.

Aquesta suma de 10.000 milions és ínfima per a un país tan poderós com els Estats Units, però augmenta ràpidament. Per tal de comprendre el mecanisme d’aquest procés, cal, sobretot, adonar-se del ritme d’aquesta acceleració. En els set anys que han seguit la guerra, els Estats Units han invertit en l’estranger uns 6.000 milions de dòlars; gairebé la meitat d’aquesta suma ha estat subministrada en aquests dos darrers anys; en 1925, les inversions han estat força més elevades que en 1924.

En vigílies de la guerra, els Estats Units tenien encara necessitat de capital estranger; rebien aquest capital d’Europa i el col·locaven en la seua indústria. El desenvolupament de la seua producció, en un cert moment, menà a la ràpida constitució d’un capital financer. Per a assolir aquest capital financer foren necessàries prèviament considerables inversions de capitals i un augment formidable de l’utillatge. Però, una vegada començat, aquest procés es desenvolupa amb un ritme cada vegada més accelerat als Estats Units. Allò que fa dues o tres anys pertanyia encara al domini de les previsions, es realitza actualment davant els nostres ulls. Però açò únicament és el començament. La campanya del capital financer americà per la conquesta del món no començarà realment sinó demà.

Fet summament significatiu: en el curs de l’any transcorregut, el capital americà ha abandonat cada vegada més els emprèstits governamentals pels emprèstits industrials. El sentit d’aquesta evolució és clar. “Vos hem donat el règim del pla Dawes, vos hem subministrat la possibilitat de restablir la divisa nacional en Alemanya i Anglaterra, consentirem a fer el mateix sota certes condicions amb França; però açò sols és un mitjà per a assolir al nostre fi; ara bé, la nostra finalitat consisteix en apoderar-nos de la vostra economia.” Aquests dies he llegit en el *Tag*, òrgan de la metal·lúrgia alemanya, un article titulat: “Dawes o Dillon”. Dillon és un d’aqueixos nous *condottieri* que la finança americana envia a la conquesta d’Europa. Anglaterra engendrà a Cecil Rhodes, el seu últim aventurer colonial de gran envergadura, que fundà en el sud d’Àfrica un nou país. Ara neixen en Amèrica els Cecil Rhodes, no per a l’Àfrica del Sud, sinó per a l’Europa central. Dillon té la missió de comprar a

baix preu la metal·lúrgia alemanya. A aquest efecte ha reunit 50 milions de dòlars només (Europa no es ven ara a alt preu) i, amb aquests 50 milions de dòlars en la butxaca, no es deté davant les barreres europees que formen les fronteres d'Alemanya, de França, de Luxemburg. Necessiten reunir el carbó i el metall, vol crear un trust europeu centralitzat, no es preocupa molt de la geografia política, crec fins i tot que no la coneix. En efecte, ¿per a què? 50 milions de dòlars en l'Europa actual valen més que tota la geografia. (*Rialles*). La seua intenció, es diu, consisteix en agrupar en un trust únic la metal·lúrgia de l'Europa central, per a oposar-la després al trust americà de l'acer, el rei de la qual és Harry. Així, quan Europa "es defensa" contra el trust americà de l'acer, no és en realitat més que l'instrument d'un dels dos consorcis americans que es combaten entre si, per a unir-se, en un determinat moment, a fi d'explotar-la més racionalment. Dawes o Dillon, no hi ha una altra sortida, com diu l'òrgan de la metal·lúrgia alemanya. Amb qui marxar? Dawes és un creditor armat de cap a peus. Amb ell, no pot hom sinó sotmetre-s'hi. Però Dillon és en certa manera un company, d'un tipus especial, és veritat, però que potser no ens estrangule... L'article acaba amb aquesta frase significativa: "Dillon o Dawes, tal és la qüestió capital per a Alemanya en 1926."

Els americans s'han assegurat ja, mitjançant la compra d'accions, el control dels quatre Bancs més importants d'Alemanya. La indústria alemanya del petroli s'aferra visiblement a l'Estàndard Oil americana. Les mines de zinc, que pertanyien antany a una empresa alemanya, han passat a mans de Harriman, que, gràcies a això, obté el control del zinc brut en tot el mercat mundial. El capital americà treballa a l'engròs i al detall. A Polònia, el trust americà-suec dels llumins adopta les seues primeres mesures preparatòries. A Itàlia se'n va més lluny. Els contractes que les societats americanes signen amb Itàlia són dels més interessants. S'encarrega a Itàlia, per dir-ho així, d'administrar el mercat del pròxim Orient. Els Estats Units enviaran a Itàlia els seus productes semiacabats, amb l'objecte que aquesta última els adapte al gust del consumidor. Amèrica no té temps d'aturar-se en detalls. Subministra productes estandarditzats. I l'omnipotent patró transatlàntic ve a casa de l'artesa dels Apenins i li diu: "Aquí tens tot el que necessites, però embelleix-lo un poc i arregla'l a gust dels asiàtics."

França no hi ha arribat encara. Es resisteix i s'insubordina. Però ja caurà. Haurà d'estabilitzar la seua divisa, és a dir, passar el cap pel nus escorredor d'Amèrica. Tots els Estats esperen el seu torn a la finestreta de l'oncle Sam. (*Rialles*)

Quant han gastat els americans per a assegurar-se semblant situació? Una suma ínfima. El capital col·locat en l'estranger arriba a 10.000 milions de

dòlars, sense comptar els deutes de guerra. Europa ha rebut en tot i per tot 2.500 milions, i Amèrica comença ja a tractar-la com a país conquerit. No obstant això, allò que han col·locat els americans en l'economia europea no representa més que la centèsima part de la fortuna total d'aquesta última. Quan la balança oscil·la, basta un lleuger colpet per a fer-la inclinar d'una banda. Els americans han donat aquest colpet i ja són els amos. Europa no té els capitals necessaris per a la seua restauració i els fons de circulació necessaris per a la part ja restaurada de la seua economia. Posseeix immobles i materials que valen centenars de milions, però li manquen una desena de milions per a posar la màquina en moviment. L'americà arriba, dóna els deu milions i posa condicions. És l'amo; està com a la seua casa. M'han comunicat un article summament interessant d'un d'aqueixos nous Cecil Rhodes que Amèrica fa sorgir ara i els noms dels quals ens veiem obligats a aprendre. No és molt agradable, però no queda un altre remei. Ja hem après bé el nom de Dawes. Dawes no val un cèntim, però tota Europa no pot res contra ell. Demà aprendrem el nom de Dillon o el de Max Wirkler, vicepresident de la Companyia del Servei Financer. (*Rialles, aplaudiments*) Acaparar tot allò que siga possible en el món, s'anomena ocupar-se del servei financer, Max Wirkler parla del servei financer en llenguatge poètic, quasi bíblic.

“Ens ocupem [diu], de sostenir financerament els governs, les autoritats locals i municipals i les corporacions privades. Els diners americans ha permès restaurar el Japó després del tremolor de terra; els fons americans han permès derrotar Alemanya i Àustria-Hongria i han exercit un paper importantíssim en la reconstrucció d'ambdós països.”

Hom comença per destruir, després restaura. I per l'una i l'altra operació percep hom una honrada comissió. Només el terratrèmol del Japó ha sobrevingut evidentment sense la participació del capital americà. (*Rialles*) Però escoltem la continuació: “Concedim emprèstits a las colònies holandeses i a Austràlia, al Govern i a les ciutats de l'Argentina, a les indústries mineres sud-africanes, als productors de nitrats de Xile, als plantadors de cafè del Brasil, als productors de tabac i cotó de Colòmbia. Donem diners al Perú per a la realització de projectes sanitaris; se'ls donem als bancs danesos, als industrials suecs, a les estacions hidroelèctriques de Noruega, als establiments bancaris finlandesos, a les fàbriques de construccions mecàniques de Txecoslovàquia, als ferrocarrils de Iugoslàvia, a les obres públiques d'Itàlia, a la Companyia de Telèfons espanyola.”

Evidentment aquesta enumeració és impressionant. És l'efecte dels 60.000 milions de dòlars que posseeixen en l'actualitat els bancs nord-americans. I hem de continuar escoltant aquesta simfonia en el proper període històric.

Poc després de la guerra, quan la Societat de Nacions es trobava en vies de constitució i els pacifistes de tots els països d'Europa mentien cadascun en el seu idioma, l'economista anglès Georges Pesch, home dels millors intencionats, proposà que s'organitzés un emprèstit de la Societat de Nacions i reconstrucció de la humanitat. Calculà que es necessitarien 35.000 milions de dòlars per a aquesta magna empresa, i proposà que els Estats Units subscrigueren per 15.000 milions de dòlars, Anglaterra per 5.000 milions i els altres països pels 15.000 milions restants. D'acord amb aquest projecte, els Estats Units havien de subministrar, doncs, gairebé la meitat d'aqueix gran emprèstit i com les altres accions havien d'estar repartides entre un gran nombre d'Estats, els Estats Units hauria tingut el control de la institució. L'emprèstit salvador no passà de projecte, però allò que ara succeeix és en els fons una realització més eficaç del mateix pla. Els Estats Units acapara progressivament les accions que li donaran el control del gènere humà. Gran empresa, per cert, però arriscadíssima. Els americans no trigaran a convèncer-se'n.

### PACIFISME I CONFUSIÓ

Abans de continuar, he de dissipar una confusió. Els processos mundials que estudiem es desenrotllen amb tal rapidesa i són de tal amplitud, que el nostre pensament els agafa, els comprèn i assimila amb dificultat. Res d'estrany té, doncs, que en la premsa internacional, proletària i burgesa, es desenrotlle en aquests últims temps una viva discussió al respecte. En Alemanya s'han publicat diversos llibres especialment consagrats al paper dels Estats Units enfront de l'Europa balcanitzada. En la controvèrsia internacional sorgida en torn d'aquesta qüestió ha estat posat sobre el tapet l'informe que presentí en aquesta tribuna fa dos anys. Tinc a les mans una revista obrera americana que obrí aquests dies precisament per la pàgina consagrada a les relacions entre Amèrica i Europa, i els meus ulls ensopegaren per atzar amb la frase concernent la "porció còngrua". Açò m'interessà, naturalment, llegí l'article i heus aquí, camarades, què cosa, amb gran estupefacció meua, hi esbriní:

"Trotsky estima que ens hem endinsat en el període de les *relacions pacífiques angloamericanes*; la influència de les relacions angloamericanes (Segons Trotsky) contribuirà més a la consolidació que a la descomposició del capitalisme mundial."

No està malament, veritat? Igual que MacDonald. I més lluny:

"La vella teoria de Trotsky sobre l'Europa sotmesa a la porció còngrua [Per què vella, si a penes data de dos anys?] i transformada en Domini d'Amèrica

estava lligada a aquesta apreciació de les relacions angloamericanes.” (J. Lovston, *Revista mensual obrera*, novembre de 1925.)

Quan llegí aquestes línies, em freguí els ulls durant tres minuts, tan gran era la meua estupefacció. ¿On i quan he dit que Anglaterra i Amèrica sostenien relacions pacífiques i que, gràcies a això, regenerarien al capitalisme europeu i no a descompondre’l? Si un comunista major d’edat digués coses semblants, senzillament caldria expulsar-lo del Partit. Clar que després d’haver llegit aquests absurds que se m’atribueixen llencí un ullada a allò que diguí al respecte des d’alt d’aquesta tribuna. Si al·ludisc ara al discurs que pronuncí fa dos anys, no és per a explicar a Lovston i als seus semblants que quan es vol escriure sobre un assumpte qualsevol (siga en anglès o en francès, a Europa o en Amèrica), cal saber allò que s’escriu i on es mena al lector, sinó perquè la manera com jo plantejava aleshores la qüestió val també per a avui. Heus aquí per què em veig obligat a llegir-vos alguns extractes del meu discurs:

“Què vol el capital americà? Què cerca?”, preguntàvem fa dos anys. I responíem: “Cerca, diu hom, l’estabilitat, vol restablir el mercat europeu. Vol tornar a Europa la solvència. Com i en quina mesura? Sota la seua hegemonia. Què significa açò? Que permetrà a Europa reconstruir-se, no dins de límits ben determinats, que li reservarà restringits sectors del mercat mundial. El capital americà domina actualment; dóna ordres als diplomàtics. Es prepara així mateix per a donar ordres als bancs i als trusts europeus, a tota la burgesia europea.” Fa dos anys dèiem: “Ordena als diplomàtics (Versalles, Washington) i es prepara per a donar ordres als banquers i als trusts.” Avui diem: “Ja mana en els bancs i en els trusts de *diferents* Estats europeus i es *prepara* per a manar als bancs i en els trusts dels *altres* Estats capitalistes d’Europa.” Continue citant: “Repartirà el mercat en sectors, regularà l’activitat dels financers i industrials europeus. En suma, el capital americà *vol racionar a l’Europa capitalista.*” No escriguí que l’havia racionat o que la racionaria, sinó que volia racionar-la. Heus aquí què deia fa dos anys.

Lovston pretén que he parlat de la col·laboració pacífica d’Anglaterra i Amèrica. Vegem què hi ha de cert: “No es tracta només d’Alemanya, de França, es tracta igualment de la Gran Bretanya, que haurà de preparar-se també a patir la mateixa sort... És cert que es diu ben sovint que ara Amèrica marxa amb Anglaterra, que ha formada un bloc anglosaxó; es parla de capital anglosaxó, de política anglosaxona... Però parlar així és demostrar una incomprensió absoluta de la situació. L’antagonisme capital del món és l’antagonisme angloamericà. L’esdevenidor ho palesarà cada vegada més... Per què? Perquè Anglaterra és encara el país més ric i poderós després dels Estats Units. És el seu principal rival, l’obstacle fonamental.”

Aquesta mateixa idea l'he desenrotllat amb més vigor en el manifest del V Congrés, però no fatigaré la vostra atenció amb texts. Citaré encara del meu discurs allò que es refereix a les relacions “pacífiques” establides per Amèrica: “Aquest programa americà de sotmetre a la seua tutela el món sencer no és de cap manera un programa pacifista; al contrari, està prenyant de guerres i commocions revolucionàries... No és molt versemblant que la burgesia de tots els països consenta a ésser relegada a un segon pla, a convertir-se en serva d'Amèrica sense intentar almenys resistir. En efecte, Anglaterra té un gana formidable, un desig furiós de mantenir la seua dominació sobre el món. Els conflictes militars són inevitables. L'era de l'americanisme pacifista que sembla obrir-se en aquest moment no és més que una preparació per a noves guerres monstruoses.”

Això és el que dèiem fa dos anys de les relacions “pacífiques”. Em permet recordar aquí que, quan fèiem propaganda pel desenvolupament de la nostra indústria química, indicàvem que l'arsenal de Wedgwood és una de les fonts del militarisme americà que més amenaça els pobles d'Europa.

En fi, heus aquí el que dèiem des de l'alt d'aquesta tribuna sobre la terminació dels antagonismes europeus gràcies a la influència d'Amèrica: “Els antagonismes que han preparat la guerra imperialista i la desencadenaren en Europa fa deu anys, antagonismes agreujats per la guerra, mantinguts pel Tractat de Versalles i intensificats pel desenvolupament ulterior de la lluita de classes a Europa, *subsisteixen íntegrament*. Els Estats Units ensopegaran amb aquests antagonismes en tota la seua agudesia.”

Dos anys han passat. El Camarada Lovston és potser un bon crític, encara que li ocorrega ficar-se el dit a l'ull, però el temps és encara un crític millor.

Per a acabar amb aquesta qüestió, acabarem citant el consell que Engels donava a un Cert Stibelling, americà també: “Quan hom vol ocupar-se de qüestions científiques, cal en primer terme aprendre a llegir les obres com l'autor les ha escrites, i sobretot no llegir allò que no hi ha.” Aquestes paraules d'Engels són excel·lents i valen, no sols per a Amèrica, sinó per a les cinc parts del món.

## **EL PACIFISME AMERICÀ EN LA PRÀCTICA**

En totes les qüestions, el temps és el millor crític. Vegem quins han estat en realitat els mètodes americans de penetració pacífica durant aquests darrers anys. Una simple enumeració dels fets més importants demostrarà que el “pacifisme” americà ha triomfat en tota la línia; però ha triomfat com a

mètode d'espoliació imperialista velada i de preparació, si fa o no fa, encoberta de les més terribles col·lisions.

Fou en la Conferència de Washington de 1922 on el "pacifisme" americà revestí la seua expressió més crua i revelà millor la seua naturalesa. En 1919-20, moltes persones, jo entre elles, es preguntaven què succeiria en 1922-23, quan el programa naval dels Estats Units assegurés a aquests últims la igualtat amb Anglaterra. És possible, ens preguntàvem, que la Gran Bretanya, que manté la seua dominació gràcies a la superioritat de la seua flota sobre la dels dos països més forts reunits, abandone aqueixa superioritat sense combat? Eren molts els que, com jo, albiraven la possibilitat d'una guerra entre Anglaterra i Amèrica, amb la participació del Japó, cap a 1922-23. Ara bé, què ha succeït? En compte de la guerra, el "pacifisme" pur. Els Estats Units invitaren Anglaterra a Washington i li digueren: "Tinga la bondat de racionalitzar-se: nosaltres posseïm cinc unitats; vostè, cinc; el Japó, tres; França, tres." Heus aquí el programa naval. L'ha acceptat Anglaterra?

Què és açò? "Pacifisme", però un pacifisme que imposa la seua voluntat per la seua formidable superioritat econòmica i prepara "pacíficament" la seua superioritat militar per al proper període històric.

I el pla Dawes? Quan Poincaré s'agitava en l'Europa central amb els seus plans lili-puputencs, apoderant-se de la conca del Ruhr, els americans apuntaven amb el seu prisma, miraven i esperaven. I quan la baixada del franc i altres inconvenients obligaren Poincaré a retirar-se, L'americà vingué i presentà el seu pla de pacificació d'Europa. Comprà el dret de dirigir Alemanya per 800 milions de marcs, dels quals, d'altra banda, Anglaterra en donà la meitat. I per aquesta miserable suma de 400 milions de marcs, la Borsa de Nova York imposà el seu control al poble alemany. Bell pacifisme, certament! Un nus escorredor per a penjar-se!

I l'estabilització del canvi? Quan el canvi oscil·la en Europa, l'americà no s'hi troba a gust. No s'hi troba a gust perquè permet Europa exportar barat. L'americà necessita un canvi estable per al cobrament regular dels interessos dels seus préstecs i, en general, per a l'ordre financer. Si no fóra així, ¿com podria invertir els seus capitals en Europa? Per això ha obligat els alemanys a estabilitzar la seua divisa; per això ha obligat els anglesos a fer un igualment concedint-los un préstec de 300 milions de dòlars. Lloyd George deia no fa molt de temps: "La lliura esterlina mira ara al dòlar cara a cara." Lloyd George és un vell bromista. Si la lliura esterlina mira al dòlar cara a cara, és perquè té un puntal de 300 milions de dòlars per a posar-la dreta. (*Rialles*)



I com estan les coses a França? La burgesia francesa tem l'estabilització de la divisa nacional. És una operació dolorosíssima. L'americà diu: Si no ho consentiu, no vos prestaré res i vos les arreglareu com vulgueu. L'americà exigeix de França que es desarme per a pagar els seus deutes. ¿Quina cosa millor que aquest pacifisme pur, amb el desarmament i l'estabilització dels canvis? Amèrica es prepara "pacíficament" a doblegar França sota el seu jou.

La qüestió de la paritat or i dels deutes amb Anglaterra està ja resolta. Anglaterra, si no m'enganye, lliura ja als Estats Units uns 330 milions de rubles per any. Ha arreglat, al seu torn, la qüestió del deute italià, del que no percebrà sinó una part insignificant. França és la principal deutora d'Anglaterra i d'Amèrica, però fins ara, no ha pagat un cèntim. Però haurà de pagar, a menys de triomfar una revolució que anul·le tots els antics deutes. Alemanya efectua pagaments a França i Anglaterra que, per la seua vegada, ens exigeixen a nosaltres el pagament dels nostres deutes. En suma, el burgès anglès treu o es disposa a treure dels seus deutors europeus tot allò que puga, a fi d'enviar-lo després, amb una ajuda afegida per ell mateix, dellà l'Atlàntic, a l'oncle Sam. Què són en suma, Mr. Baldwin o el rei Jordi? Senzillament el recaptador en cap dels impostos d'Amèrica a la província anomenada Europa (*Rialles*), l'agent encarregat de fer efectiu els pagaments dels pobles europeus i d'expedir-los als Estats Units. Com hom veu, es tracta d'una organització de les més pacífiques: les relacions financeres dels pobles d'Europa estan regulades d'acord amb el deute Americà davall la vigilància del contribuent més puntual, Gran Bretanya, que ha guanyat per això el títol de recaptador principal d'imposts. La política europea d'Amèrica descansa completament a sobre aquest principi. Alemanya paga a França; Itàlia paga a Anglaterra; França paga a Anglaterra; Rússia, Alemanya, Itàlia, França, Anglaterra, pagueu-me. Açò és el que diu Amèrica. Aquesta jerarquia dels deutes és una de les bases del pacifisme americà.

La lluita mundial entre Anglaterra i Amèrica per la possessió del petroli ha provocat ja sacsades revolucionàries i conflictes militars a Mèxic, Turquia, Pèrsia. Però potser els periòdics ens anuncien demà que entre Amèrica i Anglaterra s'ha concertat una col·laboració pacífica per al domini de la nafta. Com s'efectuarà aqueixa col·laboració? Se celebrarà una conferència del petroli a Washington, on Amèrica dirà a Anglaterra: Acontenta't amb una ració de nafta més modesta. I serà una nova prova del pacifisme de la millor llei.

En la lluita pels mercats també es procedeix de temps en temps a un arranament "pacífic" de la qüestió. Parlant de la lluita pels mercats que es mena avant entre Anglaterra i Amèrica un escriptor alemany, antic ministre de

no sé quin govern (els exministres són nombrosos en Alemanya), el Baró Reibnitz diu en substància: Anglaterra podrà evitar la guerra si deixa les mans lliures als Estats Units al Canadà, a Amèrica del Sud, en el Pacífic i en la costa oriental d'Àsia i Austràlia; “a ella li quedaran altres dominis *fora d'Europa*”. No veig molt bé què li quedarà a Anglaterra després d'açò. Però l'alternativa és clara: o la guerra, o la porció còngrua.

En allò que fa les matèries primeres estrangeres, heus aquí un últim capítol interessant en el màxim grau. Els Estats Units troben que els manquen moltes coses que altres posseeixen. Al respecte, els periòdics americans han publicat el mapa del repartiment de matèries primeres en el món. Ara parlen i discuteixen de continents sencers. Els pigmeus europeus s'inquieten per Albània, per Bulgària, per alguns corredors i malaurades parcel·les de terra. Els americans s'ocupen de continents; açò facilita l'estudi de la geografia i, sobretot, dóna amplitud als seus bandolerismes. (*Rialles*) Així, doncs, els periòdics americans han publicat el mapa del globus terrestre amb deu taques negres, deu grans llacunes dels Estats Units en matèries primeres: el cautxú, el cafè, els nitrats, l'estany, la potassa, i algunes altres menys importants. Sembla que totes aquestes primeres matèries són monopoli, no dels Estats Units, sinó d'altres països. El 70 per 100 de la collita mundial de cautxú s'obté en illes que pertanyen a Anglaterra; ara bé, Amèrica consumeix el 70 per 100 de la producció mundial del cautxú per als seus pneumàtics i altres articles. El cafè ve del Brasil. Xile, sostingut financerament pels anglesos, subministra els nitrats, i així successivament. Churchill decidí recuperar les sumes pagades a Amèrica en concepte de deutes augmentant el preu del cautxú. I Hoover, director del comerç americà, calculava que en 1925, els Estats Units havia pagat als anglesos pel cautxú de 700 a 800 milions de dòlars més del preu honrat. Hoover sap distingir perfectament els preus honests dels deshonestos; és la seua especialitat. Quan se'n assabentar, els periòdics americans posaren el crit al cel. Així, per exemple, l'*Evening Post* exclamava: “¿Per a què tots aqueixos Locarnos i Ginebres, aqueixes Lligues i protocols, aqueixes conferències de desarmament i conferències econòmiques, si un grup poderós de nacions aïlla intencionadament Amèrica?” Miren vostès aqueixa pobreta Amèrica, a la que s'aïlla i explota per totes les bandes! (*Rialles*) El cautxú, el cafè, l'estany, els nitrats, la potassa, tot açò ja ha estat agafat i monopolitzat, de manera que un bon multimilionari no pot fer una volta en automòbil, ni beure cafè fins a la sacietat... ni tenir tan sols una bala d'estany per a suïcidarse si així se li antulla. (*Rialles*). Vertaderament, la situació és intolerable, és l'explotació per tot arreu! Hi ha com per a tombar-se viu en un fèretre “estandarditzat”! A aquest propòsit, Mr. Hoover ha escrit un article (i quin article!) compost exclusivament de preguntes (29 qüestions) a qual més

interessant. Com vos imagineu, totes aquestes qüestions són puntes dirigides contra Anglaterra. Està bé vendre a més d'un preu honrat? No pot originar açò l'enverinament de les relacions entre els països? I si és així, no està el Govern obligat a intervenir-hi? I si un Govern que es respecta intervé, no pot ocasionar açò greus conseqüències? (*Rialles*). Un periòdic anglès, menys correcte que els altres, però més franc, escrigué sobre aquest particular: un imbècil pot fer més preguntes que puguen respondre cent homes intel·ligents. (*Rialles*). Aquest periòdic patriota tan sols desfogà la seua bilis. En primer terme, jo no puc admetre que un imbècil ocupe un lloc tan important, i fins i tot si així fóra... Camarades, no és una confessió, sinó una suposició lògica. (*Rialles*). Si fóra així, dic, no seria per això menys cert que Hoover es troba al capdavant del gegantí aparell del capital americà i que, per consegüent, necessita intel·ligència, perquè tota la "màquina" burgesa pensa per ell. En tot cas, després de les vint-i-nou preguntes de Hoover, cadascuna de les quals sonava com un tret a les oïdes de Baldwin, el cautxú baixà sobtadament de preu. Aquest fet aclareix millor que totes les xifres la situació mundial. Tal és en la pràctica el pacifisme americà.

### **NO HI HA SORTIDA PER AL CAPITALISME EUROPEU**

Als Estats Units, que no toleren cap obstacle en el seu camí, que consideren tot encariment de les matèries primeres que manquen com un atac al seu dret indiscutible d'explotar el món sencer, a aquesta nova Amèrica, que avança furiosament en totes direccions, s'oposa Europa, desmembrada, dividida, més pobre que abans de la guerra, amb els mercats limitats, aclaparada de deutes, esquinqada pels seus antagonismes i oprimida per un militarisme hipertrofiat.

En els començaments del període de restauració eren moltes les il·lusions dels economistes i polítics burgesos i socialdemòcrates sobre la possibilitat de tornar a aixecar Europa. La indústria europea, abans que res la indústria francesa, després l'alemanya, es reconstruïen prou ràpidament en certs moments, després de la guerra. Açò no té res d'estrany: la demanda havia tornat a ésser de nou més o menys normal i tots els estocs estaven esgotats; a més, França tenia les regions devastades, que eren per a ella en certa manera un mercat complementari. Mentre hagué d'ocupar-se en satisfer necessitats més urgents d'aquests mercats devastats per la guerra, la indústria treballà a ple rendiment i la seua prosperitat féu concebre grans esperances, grans il·lusions. Ara, els mateixos economistes burgesos han renunciat a aquestes il·lusions. El capitalisme europeu es troba en una situació sense sortida.

Sense necessitat que la burgesia americana ho vullga conscientment, la formidable superioritat econòmica dels Estats Units impedirà fatalment al capitalisme europeu que es reconstruïska. El capitalisme americà, acaçant cada vegada més en Europa, l'empentarà automàticament pel camí de la revolució. Ací està el nus de la situació mundial.

Tal estat de coses té la seua repercussió més evident en Anglaterra. En les seues exportacions transatlàntiques, Anglaterra veu la seua esfera d'acció limitada per Amèrica, el Canadà i el Japó, així com pel desenvolupament industrial de les seues pròpies colònies. En el mercat tèxtil de l'Índia, que és una colònia seua, es veu en l'actualitat desallotjada pel Japó. Al mercat europeu, cada augment de venda de mercaderies angleses restringeix els mercats d'Alemanya, de França, i inversament. El contrari és el que succeeix amb major freqüència: les exportacions d'Alemanya i França perjudiquen les de Gran Bretanya. El mercat europeu no s'eixampla. En els seus estrets límits es produeixen desplaçaments d'una banda o d'una altra. Esperar que aquesta situació es modifiqui radicalment a favor d'Europa, seria esperar miracles. Així com en el mercat interior l'empresa més important i avançada té assegurat el triomf sobre l'empresa petita i endarrerida, de la mateixa manera, al mercat mundial, els Estats Units obtindran la victòria sobre Europa, és a dir, en primer lloc sobre Anglaterra.

En 1925, les importacions i exportacions d'Anglaterra abastiren, respectivament, el 111 per 100 i el 76 per 100 del seu nivell d'abans de la guerra. D'on resulta un passiu formidable de la balança comercial. La reducció de les exportacions porta amb si una crisi industrial que repercuteix a les branques fonamentals de la indústria: carbó, acer, construccions navals, teixits, etc. Certes millories temporals, importants potser, són possibles i fins i tot inevitables, però no deixa d'ésser cert que la Gran Bretanya es troba actualment en decadència.

No es pot realment sinó sentir desdeny envers els "estadistes" anglesos que han servat els seus antics hàbits, tan poc compatibles amb la nova situació, i que no tenen la més elemental concepció de la situació mundial i de les seues inevitables conseqüències. En aquests darrers temps, Baldwin i Churchill ens han obsequiat novament amb les seues declaracions. A finals de l'últim any, Churchill digué que tenia dotze raons per a ésser optimista. En primer lloc, la divisa nacional està estabilitzada. L'economista anglès Keynes li replicà explicant que aqueixa estabilització suposava una disminució mínima d'un 10 per 100 en el preu de les mercaderies exportades i, per tant, un augment corresponent del passiu de la balança. La segona raó que mena a l'optimisme és el preu elevat del cautxú. Però, ai!, les vint-i-nou preguntes de Mr. Hoover

han rebaixat considerablement l'optimisme de Churchill en allò que fa al cautxú. En tercer lloc, el nombre de vagues ha disminuït. Però esperem que acabe abril, moment en què caldrà procedir a la revisió del contracte col·lectiu dels miners. Quarta raó d'optimisme: Locarno. No obstant això, la lluita anglofrancesa després de Locarno, lluny de disminuir, no ha fet sinó intensificar-se. D'altra banda, fins i tot és massa aviat per a pronunciar-se definitivament sobre els resultats dels acords de Locarno. No enumerem les restants raons d'optimisme: encara es cotitzen menys a la Borsa de Nova York. És interessant assenyalar que el *Times* publicà un fons sobre aquest assumpte titulat: "Dos raigs d'esperança". El *Times* és més modest que Churchill: no té dotze, sinó només dos raigs d'esperança, i a més raigs X, és a dir, raigs prou problemàtics.

Pot oposar-se a la lleugeresa de Churchill la serietat relativa dels americans, que saben apreciar l'economia britànica des del seu punt de vista, i també l'opinió dels mateixos industrials britànics. A la seua tornada d'Europa, el director del Departament del Comerç dels Estats Units, Klein, presentà als industrials un informe que, tanmateix el seu to convencional tranquil·litzador, deixa aguar la veritat. "Des del punt de vista econòmic [digué], l'única taca fosca, fent abstracció evidentment de la situació de França i Itàlia, així com de la restauració relativament lenta d'Alemanya, l'única taca fosca, dic, és el Regne Unit. Em sembla que Anglaterra es troba en una situació comercial dubtosa. No voldria ser massa pessimista, perquè Anglaterra és el nostre millor client, però en aquest país es desenvolupen una sèrie de factors que, al meu entendre, han de merèixer serioses reflexions... Hi ha en Anglaterra formidables impostos, la causa dels quals, segons alguns, és necessari cercar-la en la nostra set de diners, per no dir més. No obstant això, açò no és enterament just... L'utilitatge de la indústria hullera és el mateix que fa diverses dècades, de manera que el cost de la mà d'obra per tona és tres o quatre vegades major que als Estats Units."

I així successivament en el mateix to.

Heus aquí ara una altra opinió. J. Hawey, exambaixador americà a Europa, a qui els anglesos consideren com a amic del seu país perquè parla sovint de la necessitat d'ajudar Anglaterra, ha publicat recentment un article titulat "La fi d'Anglaterra", en què arriba a la conclusió que "la producció anglesa ha acabat ja. D'ara en avant, el lot d'Anglaterra consistirà a ésser un intermediari", és a dir, l'agent i empleat de Banca dels Estats Units. Tal és la conclusió d'aquest amic d'Anglaterra.

Vegem ara què opina George Hunter, gran constructor de navilis anglesos, la nota del qual al Govern ha causat sensació en tota la premsa britànica:

“¿El Govern [diu] s’ha adonat completament de la situació desastrosa de la indústria anglesa? ¿Sap que aquesta situació, lluny de millorar, empitjora progressivament? El nombre dels nostres aturats crònics amb el dels temporals representa com a mínim el 12,5 per 100 dels obrers que treballen. La nostra balança comercial és desfavorable. Els nostres ferrocarrils i una gran part de les nostres empreses industrials paguen dividendes trets de les seues reserves o no paguen cap, si açò continua, arribarem a la fallida i a la ruïna. No hi ha cap milloria en perspectiva.”

La indústria hullera és la clau del capitalisme anglès. En l’actualitat, es manté gràcies als subsidis governamentals. “Podem [diu Hunter], subvencionar quant vulguem la indústria hullera; açò no impedirà que la nostra indústria, en general, decreasca.” Però si les subvencions cessaren, els industrials anglesos no podrien pagar els salaris que actualment paguen; ara bé, açò provocaria, a partir de l’1 de maig pròxim, un formidable conflicte econòmic. No és difícil imaginar-se el que seria una vaga que comprendria almenys a un milió de miners, sostinguts versemblantment per prop d’un milió de ferroviaris i obrers del transport. Anglaterra entraria en un període de formidables trastorns econòmics. Cal continuar concedint subvencions ruïnoses, o resignar-se a un violent conflicte social.

Churchill posseeix dotze raons per a ser optimista, però l’estadística social d’Anglaterra testifica que l’atur augmenta, que el nombre de miners disminueix i que, en canvi, el proletariat no especialitzat és cada vegada més nombrós i el personal dels restaurants i cafès-concerts augmenta en detriment de la quantitat de productors. Es comprova així mateix que també augmenta el nombre de lacais, això sense comptar els lacais polítics que, el tovalló al braç, imploren la generositat dels americans. (*Rialles*)

Tornem al nostre paral·lel entre Amèrica i Anglaterra. En Amèrica es forma al si de la classe obrera una superaristocràcia que funda el *Company Unions*; a Anglaterra, destronada de la seua supremàcia d’antany, es desenrotllen, al contrari, les capes del *Lumpen-proletariat*. Aquesta oposició palesa, millor que tot, el desplaçament de l’eix econòmic mundial. I aquest eix no deixarà de desplaçar-se mentre l’eix de “classe” de la societat no s’haja desplaçat, és a dir, mentre no s’haja realitzat la revolució proletària.

Baldwin, és cert, no comparteix aquesta opinió. Tot i que més seriós que Churchill, no comprèn molt més que aquest últim. En una assemblea d’industrials indicava els mitjans de sortir de la situació, perquè un primer ministre conservador posseeix sempre excel·lents receptes contra totes les malalties. “A vegades em sembla [digué], que alguns de nosaltres han dormit durant sis o set anys.” Molt més! El mateix mister Baldwin ha dormit almenys

durant cinquanta anys, mentre els altres vetllaven. “Deuríem [continua el primer ministre], prendre com a exemple el progrés realitzat en aqueix temps pels Estats Units.” Intenteu, en efecte, prendre com a exemple el “Progrés” dels Estats Units! Tenen allí una fortuna nacional de 320.000 milions de dòlars, 60.000 milions en els bancs, una acumulació anual de 7.000 milions, mentre que en el vostre país allò que existeix és el dèficit. Preneu-lo com a exemple! Intenteu-ho! “Les dues parts (els capitalistes i els obrers), [prossegueix Baldwin], poden aprendre molt més a l’escola dels Estats Units que estudiant la situació de Moscou.” Mr. Baldwin fa malament en dir: font, de la teua aigua no beuré. Nosaltres podem ensenyar-li algunes coses. Sabem orientar-nos entre els fets, analitzar l’economia mundial, preveure les coses, en particular la decadència de l’Anglaterra capitalista. Ara bé, açò, mister Baldwin no ho sap. (*Rialles, aplaudiments*)

Churchill, ministre d’Hisenda, ha al·ludit també a Moscou. Ara, és el complement obligat de tot bon discurs. Churchill havia llegit al matí un horrible discurs de Mr. Tomski, aquest últim no és un membre de la Cambra dels Lords, sinó, com refereix Churchill, un home que ocupa un lloc importantíssim en la República dels Soviets. No ha passat la seua joventut en Òxford o en Cambridge amb Mr. Churchill, sinó a la presó de Butirki, a Moscou. No obstant això, Mr. Churchill es veu obligat a parlar de Mr. Tomski. I, cal dir-ho, no és molt amable amb ell. En la conferència de les *Trade-Unions* celebrada en Scarborough, Mr. Tomski hi pronuncià, en efecte, un discurs que no ha tingut l’honor d’agradar Mr. Churchill. Aquest últim ha esmentat trossos d’aqueix discurs, qualificant-lo de “divagació d’un bàrbar”. “Considere [ha dit Mr. Churchill], que en aquest país som capaços de dirigir els nostres propis assumptes sense cap ingerència de l’exterior.” Mr. Churchill es mostra altiu, però sense raó en aquest cas, perquè el seu patró Mr. Baldwin declara que cal instruir-se a l’escola dels Estats Units. “No volem [continua Churchill], desdejnar-nos amb un ou de cocodril acabat de posar.” Segons sembla, Tomski és qui ha posat en Anglaterra un ou de cocodril. A Mr. Churchill no li agraden aquests procediments; prefereix la política de l’estruç, que amaga el cap a l’arena, i, com és sabut, l’estruç i el cocodril es troben a les colònies tropicals d’Anglaterra. Després, Mr. Churchill s’enardeix: “Jo no tinc por de la revolució bolxevic en aquest país. No critique les personalitats.” Açò no li impedeix pronunciar una furiosa diatriba contra Tomski; per consegüent, en té por. No critica la personalitat de Tomski; es limita a qualificar-lo de cocodril. (*Rialles*) “La Gran Bretanya no és Rússia!” En efecte! “Quina utilitat hi ha en fer engolir els obrers anglesos l’avorrida doctrina de Karl Marx i a fer-los cantar, desentonant, la *Internacional*?” És veritat que els obrers anglesos canten a vegades la *Internacional* en un to fals,

amb la música de MacDonald, però a Moscou aprendran a cantar-la bé. Segons el nostre parer, malgrat les dotze raons per a ésser optimista, no està llunyà el temps en què la situació econòmica d'Anglaterra empenyarà la classe obrera a cantar la *Internacional* a tota veu. Prepare vostè les orelles, Mr. Churchill! (*Llargos aplaudiments*)

En allò tocant Alemanya i França, em limitaré a unes breus observacions.

Fa dos dies rebí d'un dels nostres enginyers que ha visitat les fàbriques alemanyes en què s'executen les nostres comandes una lletra en què caracteritza la situació en aquests termes: "Com a enginyer, la meua impressió és penosa. La indústria pereix aquí per falta de mercats, i cap crèdit americà podrà subministrar-li aquests mercats." El nombre d'aturats en Alemanya excedeix de dos milions. A conseqüència de la racionalització de la producció, els obrers especialitzats formen al voltant de les tres quartes parts dels aturats. Alemanya ha patit una crisi d'inflació, després una crisi de deflació; ara havia de tornar la prosperitat, però, per contra, és l'enfonsament (més de dos milions d'obrers sense treball). I, no obstant això, les conseqüències més dures de l'aplicació del pla Dawes en Alemanya estan encara per venir.

A França, la indústria, després de la guerra, ha progressat considerablement. Per aquest motiu molts conceberen grans il·lusions. En realitat, França ha portat fins aquí una vida superior als seus mitjans; la seua indústria ha progressat gràcies a un mercat interior temporal (regions devastades) i a costa del país sencer (depreciació del franc). Ara ha arribat el moment d'arranjar els comptes. "Desarma't, (diu Amèrica a França); reduceix les teues despeses, adopta una moneda estable." Ara bé, la moneda estable significa la reducció de les exportacions, la desocupació, l'expulsió dels proletaris estrangers als seus països, la rebaixa dels salaris dels obrers francesos. El període d'inflació ha arruïnat la petita burgesia; el període de deflació farà aixecar-se al proletariat. El Govern francès no s'atreveix ni tan sols a abordar la solució de la qüestió financera. Els ministres d'Hisenda se succeeixen cada dos mesos i continuen fent funcionar la màquina dels assignats. És el seu únic mètode de regularització de l'economia. L'almirall Horty digué que era un art que no tenia res de complicat, i es posà a fabricar bitllets francesos falsos a Hongria, indubtablement no per a sostenir la República, sinó per a restaurar la monarquia. La França republicana no ha volgut tolerar concurrència monàrquica i ha fet procedir a unes quantes detencions a Hongria; però, a més d'açò, molt poc ha fet pel sanejament de la moneda francesa. França marxa vers una crisi econòmica i política.

En aquesta Europa que es descompon, la Societat de Nacions vol reunir enguany dues conferències: una, per al desarmament; una altra, per a la



reconstrucció econòmica d'Europa. No obstant això, és inútil precipitar-se per a retenir els llocs: la preparació de la conferència s'efectua lentament i xoca a cada pas amb interessos contradictoris.

A propòsit de la preparació de la conferència per al desarmament, una revista anglesa publicava aquests dies un article oficial d'excel·lent interès signat "L'Àugur". Tot demostra que el tal Àugur està en estreta relació amb el Ministeri de Negocis Estrangers i coneix perfectament les seues interioritats. Sota pretext de preparar la conferència per al desarmament, l'Àugur britànic ens amenaça amb "mesures que no seran mesures pacífiques". És una amenaça directa de guerra. Qui llença aquesta amenaça? Anglaterra, que perd els seus mercats exteriors; Anglaterra, on regna l'atur; Anglaterra, on augmenten les files del *Lumpen-proletariat*; Anglaterra, que només posseeix un optimista, Winston Churchill, ens amenaça ara amb la guerra. Per què? A propòsit de què? ¿No serà perquè vol venjar-se sobre algú dels afronts que rep d'Amèrica? Quant a nosaltres, no volem la guerra. Però si les classes directores britàniques pretenen accelerar el procés de la revolució; si la Història desitja llevar-los la Raó abans d'arrabassar-los el poder, ha d'empentar-les, precisament ara, pel perillós pendent de la guerra. Una col·lisió entre pobles ocasionaria patiments incalculables. Però si uns bojos criminals desencadenen una nova guerra a Europa, no seria Baldwin, ni Churchill, ni Amèrica, el seu patró, el vencedor, sinó la classe obrera revolucionària d'Europa. (*Aplaudiments*)

### **HA ESGOTAT EL CAPITALISME EL SEU TEMPS?**

Per a acabar, plantejaré una qüestió que, al meu entendre, dimana del fons mateix del meu informe. ¿El capitalisme, ha complert o no ha complert el seu temps? ¿Es troba en condicions de desenrotllar en el món les forces productives i de fer progressar la humanitat? Aquest problema és fonamental. Té una importància decisiva per al proletariat europeu, per als pobles oprimits d'Orient, per al món sencer i, sobretot, per als destins de la Unió Soviètica. Si es demostrés que el capitalisme és capaç encara de complir una missió de progrés, d'enriquir més els pobles, de fer més productiu el seu treball, açò significaria que nosaltres, el Partit Comunista de l'URSS, ens hem precipitat en cantar el seu *de profundis*; en altres termes, que hem pres massa aviat el poder per a intentar realitzar el socialisme. Perquè, com explicava Marx, cap règim social desapareix abans d'haver esgotat totes les seues possibilitats latents. I en la nova situació econòmica actual, ara que Amèrica s'ha enlairat per damunt de tota la humanitat capitalista, modificant profundament la relació de les forces econòmiques, hem de plantejar-nos aquesta qüestió: ¿el

capitalisme ha complit el seu temps, o pot esperar encara a fer una obra de progrés?

Pel que fa a Europa, la qüestió, com he tractat de demostrar, es resol francament per la negativa. Europa, després de la guerra, ha caigut en una situació més penosa que abans de 1914. Però la guerra no ha estat un fenomen fortuït: ha estat l'aixecament cec de les forces de producció contra les formes capitalistes compreses les de l'Estat nacional. Les forces de producció creades pel capitalisme no podien contenir-se ja dins el marc de les formes socials del capitalisme, fins i tot dins el marc dels Estats nacionals. D'aquí la guerra. Quin ha estat el resultat de la guerra per a Europa? Una agreujament considerable de la situació. Tenim actualment les mateixes formes socials capitalistes però més reaccionàries; les mateixes barreres duaneres, però més eriçades d'obstacles; les mateixes fronteres, però més estretes; els mateixos exèrcits, però més nombrosos; un deute major, un mercat restringit. Tal és la situació general d'Europa. Si avui Anglaterra s'aixeca un poc, és en detriment d'Alemanya; demà serà Alemanya la que s'aixecarà a costa d'Anglaterra. Si la balança comercial d'un país acusa un excedent, la balança d'un altre país acusa un passiu corresponent. L'evolució mundial (principalment el desenvolupament dels Estats Units) ha portat Europa a aquest compromís. Amèrica constitueix avui la força essencial del món capitalista, i el caràcter d'aquesta força determina automàticament la situació sense sortida d'Europa dins dels límits del règim capitalista. El capitalisme europeu s'ha tornat reaccionari en el sentit absolut del terme; dit d'una altra manera, lluny de fer progressar les nacions, no és ni tan sols capaç de conservar el nivell de la vida que havien assolit en el passat. Tal és la base econòmica de l'època revolucionària actual. Assistim a fluxos i refluxos polítics, però aquesta base roman invariable.

Quant a Amèrica, el quadro sembla força distint. Però i Àsia? No se la pot, en efecte, desdenyar. Àsia i Àfrica representen el 55 per 100 de la superfície i el 60 per 100 de la població del globus. Mereixerien, és cert, un examen detallat que no cap als límits d'aquest discurs. Però tot allò que hem dit més amunt demostra clarament que la lluita entre Amèrica i Europa és abans que res una lluita per la dominació en Àsia. ¿És capaç encara el capitalisme de complir una missió de progrés en Amèrica? ¿Pot realitzar aquesta missió en Àsia i en Àfrica? En Àsia ja ha començat a obtenir èxits importants; en Àfrica únicament ha fregat la perifèria del continent. ¿Quines perspectives de desenvolupament té? A primera vista, podria semblar que el capitalisme ha complit ja el seu temps a Europa, que en Amèrica desenvolupa les forces productives, que en Àsia i Àfrica té encara davant ell un ample camp on podrà

exercir la seua activitat durant dècades i fins i tot segles. És realment així? Si fóra així significaria que el capitalisme no ha acabat encara la seua missió en el món. Ara bé, actualment l'economia és mundial, i açò és el que determina la sort del capitalisme per a tot els continents. El capitalisme no pot desenvolupar-se aïlladament en Àsia, independentment del que ocorre a Europa o Amèrica. L'època dels processos econòmics provincials ha passat definitivament. És cert que el capitalisme americà és incomparablement més fort i més sòlid que el capitalisme europeu i pot mirar l'esdevenidor amb més seguretat. Però ja no pot sostenir-se amb el seu equilibri interior. Necessita l'equilibri mundial. Europa depèn cada vegada més d'Amèrica, però d'aquí en resulta que Amèrica, al seu torn depèn cada dia més d'Europa. Amèrica acumula anualment 7.000 milions de dòlars. Què fer d'aquests diners? Tancar-lo simplement en un soterrani equival a convertir-los en un capital mort que disminuirà els beneficis del país. Tot capital exigeix interessos. On col·locar els fons disponibles? El país per si mateix no els necessita. El mercat interior està sobresaturat. Cal cercar una sortida a l'exterior. S'ha començat a prestar diners als altres països, a invertir fons en la indústria estrangera. Però què fer amb els interessos? Aquests, en efecte, tornen a Amèrica. Fa falta, doncs, o col·locar-los de nou en l'estranger si es perceben en espècie, o bé, en compte d'agafar-los en or, importar mercaderies europees. Però aquestes mercaderies minaran la indústria americana, l'enorme producció de la qual ja exigeix un mercat exterior. Tal és la contradicció. O importar or, del que no se sap què fer, o, en compte d'or, importar mercaderies en detriment de la indústria nacional. La "inflació" or és per a l'economia tan perillosa com la inflació fiduciària. Es pot morir de plètora tant com de caquèxia. Si hi ha or en quantitat excessiva, aquest no produeix nous ingressos, rebaixa l'interès del capital i, per tant, fa que l'extensió de la producció siga irracional. Produir i exportar per a amuntar l'or en soterranis, equival a llençar les mercaderies al mar. És la raó per la qual Amèrica necessita estendre's cada vegada més, és a dir, col·locar la part supèrflua dels seus recursos en l'Amèrica Llatina, a Europa, en Àsia, en Austràlia, en Àfrica. Però per açò mateix, l'economia d'Europa i de les altres parts del món esdevé cada vegada més part integrant de la dels Estats Units.

Es diu en l'art militar que qui encercla l'enemic i el talla queda sovint tallat ell mateix. En l'economia es produeix un fenomen anàleg: com més sotmeten els Estats Units davall la seua dependència al món sencer, més cauen ells mateixos sota la dependència del món sencer, amb totes les seues contradiccions i commocions en perspectiva. Avui, la revolució a Europa suposa la fallida de la Borsa americana; demà, quan les inversions de capital

americà en l'economia europea hagen augmentat, significarà una commoció profunda.

I el moviment nacional revolucionari en Àsia? El desenvolupament del capitalisme en Àsia implica fatalment el desenrotllament d'aquest moviment, que xoca cada vegada més violentament amb el capital estranger, *vedette* de l'imperialisme. En Xina, el desenvolupament del capitalisme, que es produeix amb el concurs i sota la pressió dels colonitzadors imperialistes, engendra la lluita revolucionària i commocios socials.

He parlat més amunt de la potència dels Estats Units enfront de l'Europa afeblida i els pobles colonials econòmicament endarrerits. Però aquesta potència dels Estats Units constitueix precisament el seu punt vulnerable: implica la seua creixent dependència respecte dels països i continents econòmicament i política inestables. Amèrica es veu obligada a fundar la seua potència en una Europa inestable, açò és, en les revolucions pròximes d'Europa i en el moviment nacional revolucionari d'Àsia i d'Àfrica. No pot considerar-se Europa com un tot independent. Però tampoc Amèrica és un tot independent. Per tal de mantenir el seu equilibri interior, Estats Units té necessitat d'una sortida cada vegada més àmplia a l'exterior; ara bé, aquesta sortida a l'exterior introdueix en el seu règim econòmic elements cada vegada més nombrosos del desordre europeu i asiàtic. En aquestes condicions, la revolució victoriosa a Europa i en Àsia inaugurarà forçosament una era revolucionària per als Estats Units. I és indubtable que la revolució, una vegada començada, es desenrotllarà amb una celeritat vertaderament americana als Estats Units. Heus aquí què es dedueix de l'apreciació de la situació mundial.

Resulta d'aquí que la revolució no esclatarà en Amèrica sinó en segon lloc. Començarà a Europa i en Orient. Europa arribarà al socialisme contra l'Amèrica capitalista, l'oposició de la qual haurà de vèncer. És veritat que seria més avantatjós començar la socialització dels mitjans de producció per aqueix país summament ric que és Amèrica i continuar-la després en la resta del món. Però la nostra pròpia experiència ens ha demostrat que és impossible establir capritxosament l'ordre de la revolució en els diferents països. Rússia, país econòmicament feble i endarrerit, ha estat el primer en portar a terme la revolució proletària. Ara li toca el torn als altres països d'Europa. Amèrica no permetrà que l'Europa capitalista s'aixegue de nou. És l'element de revolució que actualment constitueix el poder capitalista dels Estats Units. Siguen quines siguen les fluctuacions polítiques que haja d'experimentar Europa, aquesta romandrà en una situació econòmica sense sortida. Aquest és un fet

essencial, i aquest fet, un any més tard o més prompte, empenyarà el proletariat per la via revolucionària.

¿Podrà la classe obrera servir el poder i realitzar el socialisme en la seua economia sense Amèrica i contra ella? Aquesta qüestió es relaciona íntimament amb les de les colònies. L'economia capitalista d'Europa, i particularment la d'Anglaterra, depèn en gran part de les possessions colonials, que subministren a les metròpolis els productes alimentaris en les matèries primeres necessàries per a la indústria. Lliurada a si mateixa, és a dir, aïllada del món exterior, la població d'Anglaterra estaria condemnada a una mort econòmica i física imminent. La indústria europea depèn en molt gran mesura dels seus vincles amb Amèrica i les colònies. Ara bé, el proletariat europeu, tan prompte com haja arrancat el poder a la burgesia, ajudarà els pobles colonials oprimits a trencar les seues cadenes. ¿Podrà sostenir-se en semblants condicions i instaurar l'economia socialista?

Nosaltres, pobles de la Rússia tsarista, ens hem sostingut durant els anys del bloqueig i de la guerra. Patírem fam, misèria, epidèmies, Però resistim. El nostre Estat d'endarreriment ha constituït per a nosaltres en aquestes circumstàncies una superioritat. La revolució sabé mantenir-se recolzant-se en la seua reraguarda representada per la classe camperola. Famolenca i assolada per les epidèmies, sabé resistir bé, no obstant això. Però la qüestió es planteja d'una altra manera per a l'Europa industrialitzada, i especialment per a Anglaterra. Una Europa fragmentada no podria, ni fins i tot sota la dictadura del proletariat, resistir econòmicament servant el seu fraccionament. La revolució proletària implica la unificació d'Europa. Actualment els economistes, els pacifistes, els homes de negocis, i fins a simplement els xarlatans burgesos parlen sovint dels Estats Units d'Europa. Però aquesta obra és superior a les forces de la burgesia europea, rosegada pels seus antagonismes. Només el proletariat victoriós podrà realitzar la unió d'Europa. Onsevulla que esclate la revolució i siga quin siga el ritme del seu desenvolupament, la unió econòmica d'Europa és la condició prèvia de la seua refosa socialista. La Internacional Comunista ja ho proclamà en 1923: cal llençar als que han dividit Europa, prendre el poder per a unificar-la i crear els Estats Units Socialistes d'Europa. (*Aplaudiments*)

L'Europa revolucionària trobarà el camí que mena a les matèries primeres, als productes alimentaris; sabrà fer-se ajudar per la classe camperola. D'altra banda, nosaltres ens hem enfortit considerablement i podrem, als mesos més difícils, ajudar quelcom l'Europa revolucionària. Serem, a més a més, per a aquesta última un pont vers Àsia. L'Anglaterra proletària caminarà de la mà amb els pobles de l'Índia i assegurarà la independència d'aquest país. Però no

se segueix d'aquí que perda la possibilitat d'una estreta col·laboració econòmica amb l'Índia. L'Índia lliure tindrà necessitat de la tècnica i de la cultura europees; Europa tindrà necessitat dels productes de l'Índia. Els Estats Units d'Europa, amb la nostra Unió soviètica, constituïran un poderós centre d'atracció per als pobles d'Àsia, que procuraran establir estretes relacions econòmiques i polítiques amb l'Europa proletària. Si Anglaterra proletària perd l'Índia com a colònia, la trobarà com a companya en la Federació Eurasiàtica de tots els pobles. El bloc dels pobles d'Euràsia serà indestructible i, sobretot, invulnerable als cops dels Estats Units. No se'ns oculta el poder d'aquests últims. En les nostres perspectives revolucionàries, partim d'una clara apreciació dels fets com ara són. Més encara: considerarem que aquest poder (tal és la dialèctica) és actualment la palanca per excel·lència de la revolució europea. No ignorem que, políticament i militar, aquesta palanca es girarà contra ella quan la revolució europea esclate. Quan es trobe en joc la seua pell, el capital americà empenirà la lluita amb una energia feroç. Quant els llibres i la nostra pròpia experiència ens han ensenyat respecte de la lluita de les classes privilegiades per a servir la seua dominació, empal·lidirà segurament davant les violències que el capital americà farà patir a l'Europa revolucionària. Però gràcies a la seua col·laboració revolucionària amb els pobles d'Àsia, l'Europa unificada serà infinitament més poderosa que els Estats Units. Per mediació de la Unió Soviètica, els treballadors d'Europa i d'Àsia es trobaran indissolublement units. Aliat a l'Orient aixecat, el proletariat revolucionari europeu arrancarà al capital americà el control de l'economia mundial i assentarà els fonaments de la Federació dels pobles socialistes del món sencer. (*Tempestat d'aplaudiments*)